

Jurist KNMG rijdt scheve schaats bij toestemmingsverlening voor uitwisseling zorgdata

Op 22 oktober 2019 schreef Sjaal Nouwt, juridisch adviseur van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering van de Geneeskunst(KNMG), een zeer opmerkelijke column. Hij schreef op persoonlijke titel op de website van de KNMG, maar wel met duidelijke vermelding van zijn functie. De titel luidt: [“We zijn nog geen steek verder”](#). Ook op [de website van Medisch Contact](#) staat het artikel. Hij beschrijft hierin de problemen rond het elektronisch uitwisselen van patiëntgegevens en de toestemmingsverlening daarbij. En komt daarbij met een zeer opmerkelijke gedachte voor een adviseur gezondheidsrecht van de overkoepelende artsenorganisatie in Nederland. Hij doet de suggestie de eis van ‘uitdrukkelijke toestemming’ maar helemaal uit de wet te schrappen. Althans, voor wat betreft de elektronische uitwisseling van patiëntgegevens tussen zorgverleners onderling. Hij doelt daarbij op artikel 15 a lid 1 van de Wet aanvullende bepalingen verwerking persoonsgegevens in de zorg(Wabvpz). Het is een zeer opmerkelijk standpunt, omdat het ingaat tegen de privacy van de patiënt. Tevens gaat het in tegen het standpunt van de Autoriteit Persoonsgegevens(AP).

Twee soorten uitwisseling

Er bestaan twee smaken in de elektronische uitwisseling van zorgdata. Ten eerste gaat dat om de uitwisseling bij een verwijzing van huisarts naar specialist of specialist naar

specialist in het kader van een behandeling, of van het bezoeken van een patiënt van de huisarts aan een huisartsenpost. In het kader van een verwijzing kan een toestemming als gegeven worden verondersteld als de patiënt akkoord gaat met de gerichte verwijzing. Ook bij het bezoek aan de huisartsenpost kan doordat de huisarts op de huisartsenpost als waarnemer optreedt de toestemming terecht verondersteld worden.

Tweede smaak

Heel anders ligt het als er sprake is van het opvraagbaar maken van huisarts-, apotheek- of specialistendata voor toekomstig gebruik. Het gaat om het zogenaamd pull-verkeer. Daarbij is het geven van een uitdrukkelijke toestemming zeer essentieel. Door op dat punt zijn recht van het niet geven van een toestemming uit te oefenen kan de patiënt voorkomen dat zijn/haar data andere zorgverleners onder ogen komt. Het is zeer wel voor te stellen dat iemand niet al zijn medische informatie met ongeacht welke zorgverlener wil delen.

LSP

Bij het opvraagbaar maken van medische informatie komt direct het landelijk SchakelPunt(LSP) om de hoek kijken. Dat is volledig ingericht op het uitwisselen van opvraagbaar gemaakte zorgdata. Bij de doorstart van het publieke naar het private gebruik van het LSP heeft de Autoriteit Persoonsgegevens nadrukkelijk gezegd dat er sprake moest zijn van de uitdrukkelijke toestemming van de patiënt. Iets wat omschreven staat in artikel 15a lid 1 van de Wabvpz.

Minister VWS

Sjaak Nouwt heeft blijkbaar onvoldoende kennis genomen van wat minister Bruno Bruins van VWS in [zijn laatste regiebrief](#) aan de Tweede Kamer schreef over voornoemd artikel. Nadat Bruins eerder in april in [zijn tweede regiebrief](#) hardop dacht over

het afschaffen van het artikel, bleek hij in zijn laatste brief daar volledig op teruggekomen te zijn.

Traagheid

De verzuchting van Sjaak Nouwt komt na het beschrijven hoe traag de elektronische uitwisseling van zorgdata van de grond komt. Dat heeft niet alleen zuiver met de toestemmingsverlening te maken. Dat heeft veel meer te maken met keuzes die gemaakt zijn in het recente en verdere verleden over de inrichting van de zorgdata-uitwisseling. De keuze voor de private doorstart van het centralistisch ingerichte LSP met gebruik van voor toekomstig gebruik beschikbaar gestelde data bracht de daarmee ingewikkelde toestemmingsverlening direct met zich mee. Het bedenken van het gedrocht van de “gespecificeerde toestemming” door de toenmalige minister van VWS, Edith Schippers, zorgde weer voor een eigen zeer moeizame dynamiek. De trage ontwikkeling is gewoon een gevolg van gemaakte keuzes.

Scheve schaats

Het gaat niet aan dat een juridisch adviseur van de KNMG, ook al stelt hij op persoonlijke titel te schrijven, onder vermelding van zijn functie openlijk oproept tot het afschaffen van de toestemming van de patiënt bij het elektronisch uitwisselen van zorgdata. Het lijkt de gemakkelijkste weg door te roepen om de uitdrukkelijke toestemming maar te schrappen. Op zijn minst had hij het bovenstaande onderscheid kunnen maken tussen uitwisseling bij verwijzing en uitwisseling met pull-dataverkeer. Hij gaat volledig voorbij aan de rechten van de patiënt om zorgdata geheel of gedeeltelijk voor bepaalde zorgverleners of groepen van zorgverleners af te schermen.

In dat opzicht rijdt Nouwt een scheve schaats en schaadt hij als juridisch adviseur het aanzien van de KNMG. Ook al zegt hij op persoonlijke titel te schrijven.

W.J. Jongejan, 24 oktober 2019

Afbeelding van [Annca](#) via [Pixabay](#)